

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

ระยะที่ 2 พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ชุมชนนาสีนวล

1. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

2. เป้าหมาย

ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.1 ผู้บริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3.2 ครูวิชาการ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3.4 ผู้นำหมู่บ้านในเขตบริการ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3.5 นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลนาสีนวล

4. เครื่องมือ

4.1 แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

4.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4.3 แบบสอบถาม

4.4 แบบบันทึกการประชุม

5. วิธีการดำเนินงาน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้นำหลักการ และขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ (Kemmis & McTaggart. 1988 : 169 – 170) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการตามวงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR ซึ่งมีวิธีการตามวงจร 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Planning) 2) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection)

5.1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยเสนอโครงการต่อผู้บริหารเพื่อขออนุมัติโครงการ และศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานขององค์การ หน่วยงานต่างๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศ

5.1.1 แต่งตั้งผู้ร่วมวิจัยเพื่อเป็นผู้กำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

5.1.2 การกำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 9) ทั้งหมด 5 มาตรฐาน 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

5.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ (Action) สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดยอาศัยกรอบตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ
บริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป แต่ละด้านประกอบด้วย

5.2.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน
ของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2.2 ข้อคำถามการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ
การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป

5.2.3 นำเครื่องมือวิจัยเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ
ตรวจสอบเบื้องต้น

5.2.4 แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1) นายเกียรติศักดิ์ อรรถวิฒนาถุร ค.ม. (สาขาการบริหาร
การศึกษา) ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2) นายอัมพร ยอดสะเทิน ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเหล่าน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

3) นายมีชัย พลภูงา กศ.ม. (สาขาวิชาผลและประเมินผล)
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

5.2.5 หากคุณภาพของเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามโดยเสนอให้
ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item
– Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า แบบสอบถามแต่ละข้อจะต้องมีค่า IOC
ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

5.3 ขั้นตอนการสังเกต (Observation) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่สร้าง
ขึ้น

5.3.1 จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)

5.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และ แบบบันทึกการ
สนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ และแปลผล ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์
ข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่

5.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Quality Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจาก สังเกตการณ์มีส่วนร่วม การสนทนา การสัมภาษณ์กลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวลทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป จากการสอบถามคณะผู้ร่วมวิจัยของ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantity Analysis) ได้ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามที่ใช้สอบถาม กลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

μ แทน ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) นำค่าเฉลี่ย ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00	แปลความหมายว่า	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลความหมายว่า	ระดับการปฏิบัติมาก
2.51 – 3.50	แปลความหมายว่า	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลความหมายว่า	ระดับการปฏิบัติน้อย
1.00 – 1.50	แปลความหมายว่า	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

5.4 ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สนทนากลุ่ม แบบสอบถาม และการประชุมแบบมีส่วนร่วม เขียนรายงานการวิจัยสภาพปัจจุบัน และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน ผลที่คาดว่าจะได้รับ ทราบสภาพ ปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล ผู้วิจัยจึงได้ร่วมประชุมกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ให้เกิดการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวางแผนบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวลร่วมกัน

โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ชุมชนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ สร้างความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนร่วมกันอย่างยั่งยืน ในระยะที่ 2 ต่อไป

ตารางที่ 4 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 1 การจลสภาพปัจจุบันปัญหา

ระยะที่ 1	คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
สภาพการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาถินวล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 2 เป็นอย่างไร ระยะที่ 1	1. การจลสภาพปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา	เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาถินวล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 2	1. เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติผู้บริหาร และ ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง 2. ทำการแต่งตั้งผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 3. กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา 4. สร้างเครื่องมือ 5. แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ 6. เสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหา คุณภาพของเครื่องมือ 7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น จากการสนทนากลุ่ม และจากแบบสอบถาม 8. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล 9. เขียนรายงานการศึกษาสภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาถินวลสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2	1. แบบสังเกต 2. บันทึกการ สนทนากลุ่ม 3. แบบสอบถาม 4. แบบบันทึก การประชุม	1. ค่าเฉลี่ย (μ) (การวิเคราะห์เชิง ปริมาณ) 2. (Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา 3. ค่าดัชนีความ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ (IOC)	1. สภาพปัจจุบันปัญหา การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร โรงเรียน ชุมชนนาถินวล

ระยะที่ 2 พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2. เป้าหมาย

ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหาร โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 3.1 ครูวิชาการประจำทุกกลุ่มสาระ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล จำนวน 8 คน
- 3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนนาสีนวล จำนวน 15 คน
- 3.3 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลและผู้นำหมู่บ้านในสังกัดโรงเรียนชุมชน

นาสีนวล จำนวน 14 คน

4. เครื่องมือ

- 4.1 แบบสังเกตการมีส่วนร่วม
- 4.2 แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม
- 4.3 แบบสัมภาษณ์
- 4.4 แบบสอบถาม
- 4.5 การจัดทำแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารโรงเรียน

5. วิธีดำเนินงาน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้นำหลักการ และขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ (Kemmis & McTaggart, 1988 : 169 – 170) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR ซึ่งมีวิธีการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection)

5.1 ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันกำหนด แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จาก การสังเกต การสนทนากลุ่ม การศึกษาดูงาน แบบสอบถามและการประชุมแบบมีส่วนร่วม ในระยะที่ 1

5.2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวปฏิบัติและทดลองปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ให้กับผู้บริหารและครูวิชาการประจำทุกกลุ่มสาระ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนนาสีนวล นายก อบต. และผู้นำหมู่บ้านในสังกัดโรงเรียนชุมชนนาสีนวล ในประเด็นต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยเน้น การบริหารงาน ทั้ง 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ กำหนดตัวชี้วัด กำหนดเป้าหมาย โครงการ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนจากภายนอกมาเป็นวิทยากรให้การอบรม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.2.1 วิทยากรบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน

5.2.2 ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและชุมชน

5.2.3 ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านผู้บริหารที่อยู่ในระดับพอใช้ให้อยู่ในระดับมากยิ่งขึ้น

5.2.4 สร้างตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPI) โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหารและครูวิชาการทุกกลุ่มสาระ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนนาสีนวล นายก อบต. และผู้นำหมู่บ้านในสังกัดโรงเรียนชุมชนนาสีนวล ทั้ง 13 หมู่บ้าน พิจารณาว่าองค์ประกอบย่อยหรือตัวชี้วัดของมาตรฐาน ด้านการบริหาร มาตรฐานที่ 14 มี 2 ตัวบ่งชี้ 1) สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน 2) สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา

5.2.5 จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนตัวชี้วัดที่ได้สร้างขึ้นเพื่อให้แผนกลยุทธ์เกิดผลเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ จึงได้จัดทำโครงการสนองแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัดดังกล่าว

5.3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการประจำทุกกลุ่มสาระ โรงเรียนชุมชนนาสีนวล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน นายก อบต. และผู้นำหมู่บ้านในสังกัด โรงเรียนชุมชนนาสีนวล

5.4 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลแปลผลการดำเนินงานของแต่ละตัวชี้วัด พิจารณาความสำเร็จ และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานครั้งต่อไป (Revise plan)

5.4.1 ประชุมผู้เชี่ยวชาญประเมินผลและสรุปผลการพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน

5.4.2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย และเผยแพร่ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 6 ปฏิทินการวิจัย

กิจกรรมการวิจัย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
<p>ระยะที่ 1</p> <p>1. สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา</p> <p>2. วิเคราะห์ปัญหา</p>	<p>1. แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม</p> <p>2. บันทึกการสนทนากลุ่ม</p> <p>3. แบบสอบถาม</p> <p>4. แบบบันทึกการประชุม</p>	1-30 พ.ย. 2552	<p>1. ผู้วิจัย</p> <p>2. ผู้บริหาร</p> <p>3. ครูวิชาการกลุ่ม</p> <p>4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน</p> <p>5. ผู้นำหมู่บ้านในเขตบริการ โรงเรียน</p> <p>6. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล</p>
<p>ระยะที่ 2</p> <p>1. พัฒนาการมีส่วนร่วมโดยใช้</p> <p>กระบวนการ PAOR</p> <p>2. สรุป</p> <p>3. เขียนรายงาน</p>	<p>1. แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม</p> <p>2. บันทึกประชุมกลุ่ม</p> <p>3. แบบสัมภาษณ์</p> <p>4. แบบสอบถาม</p> <p>5. การจัดทำแผนพัฒนาการมีส่วนร่วม</p> <p>ร่วม</p>	1 ธ.ค. 52 – 31 พ.ค. 53	<p>1. ผู้วิจัย</p> <p>2. ผู้บริหาร</p> <p>3. ครูวิชาการกลุ่ม</p> <p>4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน</p> <p>5. ผู้นำหมู่บ้านในเขตบริการ โรงเรียน</p> <p>6. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล</p>